

ОЦІНЮВАННЯ ЗАГАЛЬНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ: ЛОГІКО-АНАЛІТИЧНИЙ КОМПОНЕНТ

У 2023 році в Україні майже всі вступники до магістратури брали участь у єдиному вступному іспиті (ЄВІ). Згідно з Порядком прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2023 році (Наказ МОН України № 276 від 15 березня 2023 року), ЄВІ – форма вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня магістра, яка поєднує тест загальної навчальної компетентності та тест з іноземної мови (англійської, німецької, французької або іспанської на вибір вступника) [1]. Загальна структура ЄВІ представлена на рис. 1.

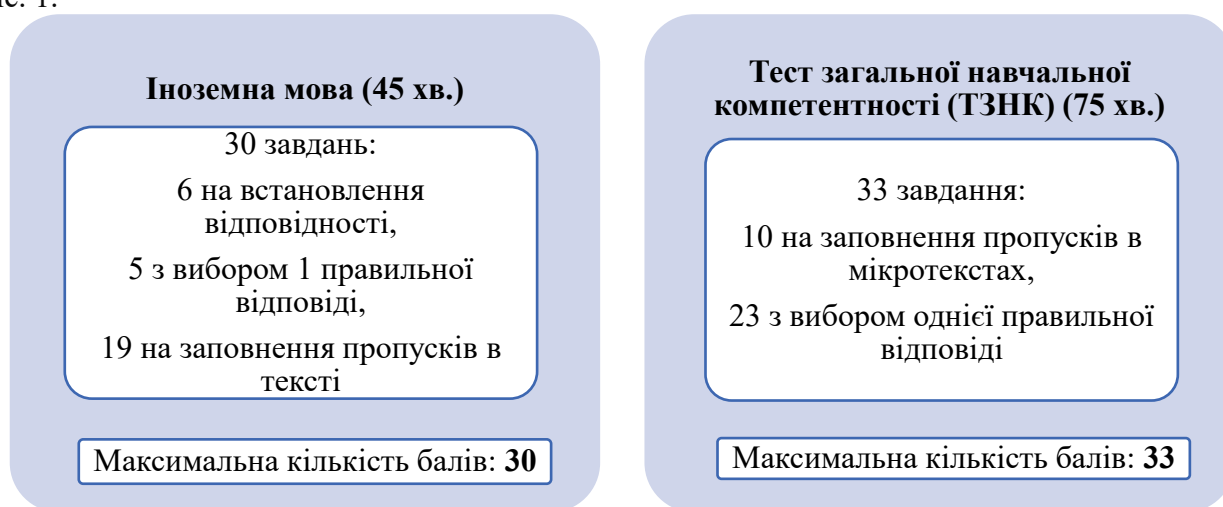

Рис. 1. Структура ЄВІ у 2023 році.

Зміст завдань ТЗНК визначався Програмою тесту загальної навчальної компетентності єдиного вступного іспиту для вступу на навчання на здобуття ступеня магістра, затвердженою наказом МОН України № 158 від 11 лютого 2022 року. У відповідності до Програми тест мав два блоки:

- 1) вербально-комунікативний, який містив 18 завдань;
- 2) логіко-аналітичний, який містив 15 завдань.

Зупинимось детальніше на питанні щодо того, які саме загальні компетентності діагностуються та оцінюються засобами логіко-аналітичного блоку ТЗНК. На основі аналізу діючих освітніх стандартів [2] можна виділити кілька інваріантних загальних компетентностей, які визначаються освітніми стандартами різних спеціальностей. Деякі із загальних компетентностей наведені в таблиці 1 (див с.166).

Завдання логіко-аналітичного блоку є інструментом діагностики та оцінювання рівня сформованості кількох загальних компетентностей: здатності до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, здатності бути критичним, здатності приймати обґрунтовані рішення. Перші шість завдань цього блоку передбачали вибір однієї правильної відповіді з 4 наведених варіантів на основі аналізу міркувань викладених у мікротекстах. Завдання даного типу діагностували у здобувачів рівень сформованості загальної компетентності шляхом перевірки рівня сформованості здатності до проведення логічних міркувань, критичного сприйняття інформації, вміння аргументувати або спростувати висновки.

Найтиповіші завдання цього блоку передбачали перевірку:

- вміння формулювати судження, встановлювати їх істинність або хибність, виконувати логічні операції з судженнями;
- здатності розуміти та аналізувати аргументацію, знаходити аргументи, які підсилюють (послаблюють, обґрунтовують або спростовують) тезу, визначати розбіжності або знаходити хиби в аргументації;
- здатності правильно оперувати з поняттями, розуміти, аналізувати та порівнювати зміст та обсяг понять, виконувати операції над поняттями;
- вміння здійснювати різні типи міркувань: дедуктивні та індуктивні, міркування за аналогією, узагальнення тощо;
- вміння визначати метод аргументації, розуміння суті основних методів спростування або доведення тези, розуміння з якою метою може бути використаний той чи інший метод, порівняння різних методів міркувань;
- готовність виконувати найпростіші логічні операції, аналізувати логічну структуру твердження, будувати (визначати) твердження еквівалентні, обернені або протилежні даному.

Зазначимо, що виконання завдань цього блоку не передбачало наявності у здобувачів знань з курсу логіки, в формулюванні завдань не використовувалась термінологія, яка б не була зрозуміла здобувачам будь-яких спеціальностей.

Слід також зазначити, що завдання цього підблоку (логічного) виявились найскладнішими для здобувачів у 2023 році (див. рис.2). При цьому найгірші результати саме для завдань цього блоку показали здобувачі всіх рівнів (від низького, які отримали 0-11 з 33 підсумкових балів, до високого, які отримали 22-33 підсумкові бали).

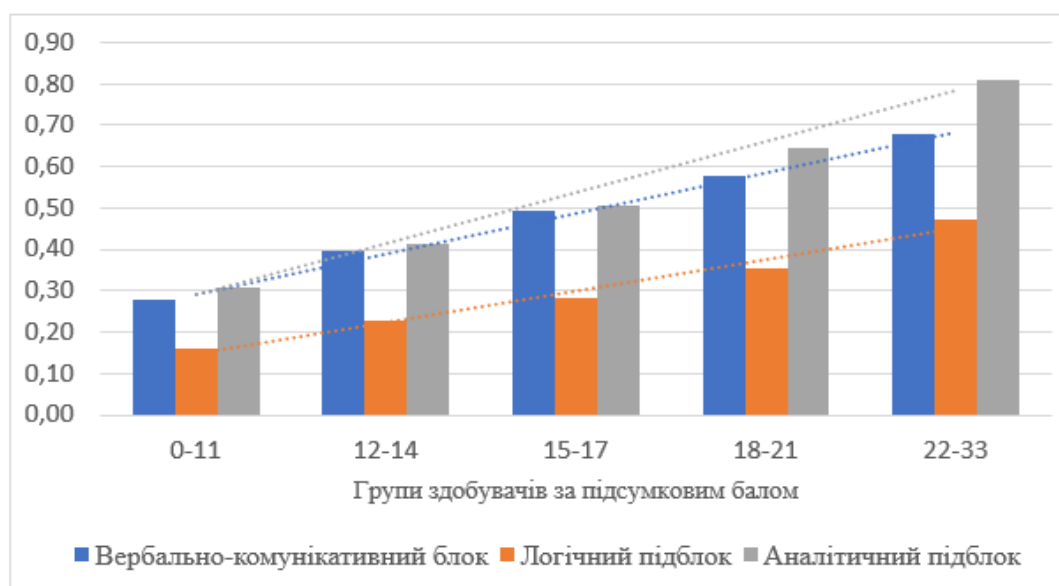

Рис. 2. Динаміка нормованих середніх балів.

Завдання аналітичного підблоку були згруповані в 3 кластери, об'єднанні спільними стимулами, по 3 завдання в кожному кластері. В переважній більшості завдання першого кластера діагностували здатність визначати структур скінченних множин, які задовольняють певну систему умов, завдання другого кластера передбачали застосування найпростіших комбінаторних, статистичних або ймовірнісних обчислень, вміння аналізувати числові дані, будувати найпростіші математичні моделі, давати оцінку значень невідомих величин; завдання третього кластера діагностували вміння працювати з різними типами представлення даних: діаграмами, графіками, таблицями, аналізувати дані та використовувати отриману інформацію для обґрунтування певних рішень. Зауважимо, що завдання аналітичного типу в цілому виявились найпростішими для більшості здобувачів у 2023 році.

Перелік компетентностей випускника (на основі діючих стандартів)

Бакалавр	Магістр
Інтегральна компетентність	
Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у професійній галузі або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій (положень) і методів відповідної галузі знань і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.	Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у професійній діяльності та/або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності та характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог
Загальні компетентності	
Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	
Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.	
Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.	
Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	
Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел
Здатність бути критичним і самокритичним.	
Здатність до адаптації та дій в новій ситуації.	
Здатність приймати обґрунтовані рішення.	
	Здатність генерувати нові ідеї (креативність)
	Здатність виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.

Література

1. Порядок прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2023 році [Електронний ресурс] // Наказ МОН України № 276 від 15 березня 2023 року. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/vstupna-kampaniya-2023/umovi-prijomu-dlya-zdobuttya-vishoyi-osviti-2023-roku>.
2. Стандарти вищої освіти [Електронний ресурс] // МОН України. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/zatverdzeni-standarti-vishoyi-osviti>.

Гончаренко Я.В. Оцінювання загальної навчальної компетентності: логіко-аналітичний компонент

Анотація. Проаналізовано відповідність логіко-аналітичного блоку тесту загальної навчальної компетентності єдиного вступного іспиту до магістратури 2023 року діючим стандартам вищої освіти України. Охарактеризовано основні типи компетентнісно орієнтованих завдань логіко-аналітичного блоку. Висвітлено деякі психометричні характеристики.

Ключові слова: загальна навчальна компетентність, тестове завдання, логіко-аналітична компетентність.

Goncharenko Ya.V. General learning competencies test: logical-analytical component

Abstract. The compliance of the logical-analytical block of the general learning competencies test of the master's degree in 2023 with the current standards of higher education of Ukraine was analyzed. The main types of competence-oriented tasks of the logical-analytical unit are characterized. Some psychometric characteristics are highlighted.

Keywords: general learning competence, test task, logical-analytical competence